

Koester uw Monument

Bakhuizen werden, in het kader van brandpreventie, gebouwd apart van het woonhuis of de boerderij en gebruikt voor het bakken van brood en vla, het drogen van fruit, maar ook als warme werkplaats voor bijvoorbeeld het repareren van klein gereedschap, het vlechten van bijenkorven of het doen van een middagdutje op een beschutte plek.

De oven werd gestookt met takkenbossen, waarbij de vonken met de rook omhoog vlogen en in de omgeving neerdwarrelden. De meeste boerderijen waren vroeger bedekt met een strodak; het brandgevaar was groot. Bij de bouw werd terdege rekening met de gebruikelijke windrichting en op veel plaatsen golden speciale voorschriften met betrekking tot de afstand tussen bakhuis en woning of stal. In de gemeente Venray zijn slechts een paar bakhuisjes bewaard gebleven, waarvan het bakhuisje op de Hiept 3, een gemeentelijk monument, nu gebruikt voor opslag, vermoedelijk gebouwd werd in de 18e eeuw. Het is een bijzonder en voor Venray uniek exemplaar, vanwege de combinatie met de in de 19e eeuw

er tegenaan gebouwde muurkapel die werd toegewijd aan Sint Antonius-Abt, in de volksmond ook wel Antonius met 't varken genoemd, de patroonheilige van de boeren en het vee. Antonius werd geboren in 250 in Egypte en werd 105 jaar oud. Zijn sterfdag 17 januari werd later zijn naam- of feestdag. Antonius-Abt, hij wordt beschouwd als de oprichter van de eerste kloostergemeenschap, wordt meestal afgebeeld met een varken aan zijn voeten, (verwijzend naar de verleidingen van de duivel), staande op een draak en/of vuur, als symbool van de overwinning van de bekeringen. In zijn handen een T-staf (reis- en gebedstaf), waaraan soms een bel (om de monsters te verdrijven) en een boek, dat verwijst naar de door hem opgestelde leefregels. Het oorspronkelijke, gepolychromeerde (veelkleurig beschilderde) eikenhouten beeld (ca. 70 cm hoog), was veel ouder dan de huidige muurkapel en stamt uit ca. 1630. Als attributen zijn de T-staf met bel en het boek wel aanwezig, maar het varken ontbreekt. De Venrayse kunstenaar Piet Clephas maakte rond 1960 een eikenhouten kopie. (foto links onder). Dit beeld werd na grondige restauratie van het muurkappelletje door de Stichting Kruisen

en Kapellen, op zondag 19 januari 1986 in de kapel geplaatst. In 2009 werd van dit beeld, eveneens door de Stichting Kruisen en Kapellen, een kunststof afgietsel gemaakt (foto rechtsonder), dat geschilderd werd in de kleuren van het oorspronkelijke beeld. De twee houten beelden staan nu in het Venrays Museum.

Foto Frans de Roos. Tekst Leonie Cals. Bronnen Brand's Bierbrouwerij, Bakhuizen in Limburg/ K. Swinkels, stichting Kruisen en Kapellen Venray, Kunst langs de Straat: Monumentjes van Devotie/ Roynet/Stichting Venray Monumentaal: secretariaat: Vliezenweg 1, 5801 JC in Venray, e-mail venraymonumentaal@live.nl.

Peelen Maas, 15 december 2012